

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

KONSTITUTSIYAVIIY HUQUQ
O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60112100-Milliy g‘oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi

Fan/modul kodi KH1106		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1 ✓	ECTS - Kreditlar 6 ✓	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Konstitutsiyaviy huquq	60		120	180
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad – konstitutsiyaviy huquq fani, uning O'zbekiston Respublikasi huquqiy tizimida tutgan o'rni va roli, konstitutsiyaviy huquq manbalarining xususiyati to'g'risidagi tasavvurlarni shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi – Konstitutsiyaviy huquq fani mavjud ijtimoiy munosabatlarga huquq normalarining mos kelishi masalasini o'rgnib, ijtimoiy munosabatlarni yanada to'g'riroq tartibga solish, ularning rivojlanishiga imkon beradigan huquq normalarini yaratish, mavjudlarini takomillashtirish. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Konstitutsiyaviy huquqning umumiy tavsifi va uning nazariy asoslari O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy huquqi tushunchasi va predmeti. Konstitutsiyaviy huquq huquqning yetakchi sohasi sifatida. Konstitutsiyaviy huquq manbalari. Konstitutsiyaviy huquqiy munosabatlar. Konstitutsiyaviy huquq subyektlari. Konstitutsiyaviy huquq tizimi, Konstitutsiyaviy huquq vazifalari, konstitutsiyaviy-huquq normalari masalalarining yoritilishi. 2-mavzu. Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi. Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishiga bo'lgan zarurat. Yangi Konstitutsiyasi xalqimiz muallifligida yaratilishi. Konstitutsiyada jahon konstitutsiyaviy rivojlanish tajribalari hamda milliy qadriyatlarning aks etishi. Konstitutsiyaning tuzilishi. 3-mavzu. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining asosiy prinsiplari. Davlat suvereniteti va uning konstitutsiyaviy asoslari. Xalq hokimiyatchiligining konstitutsiyaviy asoslari. Konstitutsiya va qonunning ustunligi. Tashqi siyosatning konstitutsiyaviy asoslari. 4-mavzu. O'zbekiston Respublikasida fuqarolik Shaxsning konstitutsiyaviy maqomi. Fuqarolik tushunchasi. Yagona fuqarolik. Fuqarolarning tengligi. Fuqarolikka ega bo'lish asoslari. Fuqarolikni yo'qotish. Fuqarolar huquqlarini himoya qilish. Chet el fuqarolari va fuqaroligi				

bo'lmagan shaxslarning huquqiy holati. Fuqarolik masalalari bilan shug'ullanuvchi davlat organlari.

5-mavzu. Inson va fuqarolarning asosiy huquqlari va erkinliklari.

Inson huquqlari va fuqaro huquqlari, erkinlik, majburiyat tushunchalari. Inson huquqlari turlari. Shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik huquqlar. Huquq va erkinliklarning konstitutsiyaviy cheklanishi. Huquq va erkinlik kafolatlari.

6-mavzu. Fuqarolarning konstitutsiyaviy burchlari

Konstitutsiya va qonunlarga rioya etish. Boshqalarning huquq va erkinliklarini hurmat qilish. Tarixiy, ma'naviy, madaniy, ilmiy va tabiiy merosini asrash. Atrof tabiiy muhitga ehtiyotkorona munosabatda bo'lish. Soliq va yig'implarni to'lash. Vatanni himoya qilish himoya qilish.

7-mavzu. Jamiyatning iqtisodiy negizi. Fuqarolik jamiyati institutlari.

Mulk shakllari va teng huquqligi. Xususiy mulkni daxlsizligi va davlat tomonidan himoya qilinishi. Iqtisodiy faoliyat tadbirkorlik va mehnat qilish erkinligi. Iste'molchi huquqlarining ustunligi. Mulkka egalik qilish va mulkdan mahrum qilish asoslari. Umummilliy boyliklar va ulardan foydalanish hamda muhofaza qilish.

Fuqarolik jamiyati institutlari va ularning faoliyati qonunga muvofiq amalga oshirilishi. Jamoat birlashmalari. Kasaba uyushmalari. Siyosiy partiyalarning hokimiyatda ishtiroki. Konstitutsiyaviy tuzumga qarshi faoliyat yurituvchi birlashmalar tuzishning ta'qiqlanishi. Yoshlar tashkilotlari. Davlat va diniy tashkilotlar munosabati.

8-mavzu. Oila, yoshlar va bolalar huquqlarining konstitutsiyaviy muhofazasi.

Oila jamiyatning asosiy bo'g'ini. Oilaning jamiyat va davlat tomonidan muhofaza qilinishi. Nikoh tuzish asoslari. Ota-onalarning voyaga yetmagan farzandlar oldidagi majburiyati. Davlatning ota-onalar vasiyligidan mahrum bo'lgan hamda yetim bolalarni boqish, tarbiyalash, o'qitish vazifasi. Onalik, otalik va bolalik davlat tomonidan muhofaza qilinishi. Davlatning yoshlar huquqlari himoya qilinishini ta'minlashi. Voyaga yetgan, mehnatga layoqatli farzandlarning ota-onalariga g'amxo'rlik qilishga majburligi. Ommaviy axborot vositalari.

9-mavzu. O'zbekistonning ma'muriy-hududiy tuzilishi.

O'zbekistonning davlat tuzilishi shakli. O'zbekistonning ma'muriy-huquqiy tuzilishi. Ma'muriy-huquqiy birliklarni tashkil etish va tugatish tartibi. Qoraqalpog'iston Respublikasi.

10-mavzu. O'zbekiston Respublikasining Oliy Majlisi.

Oliy Majlisning davlat hokimiyati tizimidagi o'rni va vazifasi. Oliy Majlisning tarkibiy tuzilishi. Qonunchilik palatasi va Senatning tashkil etilishi. Palatalarning huquqiy maqomi va ichki tuzilishi. Palatalarning birgalikdagi va

mutlaq vakolatlari. Qonunchilik jarayoni. Qonunchilik tashabbusiga ega bo'lgan subyektlar. Qonunchilik palatasi deputati va Senat a'zolarining huquqiy maqomi.

11-mavzu. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti.

Prezident maqomi. Prezidentning saylash tartibi. Prezident vakolatlari. Prezident faoliyatining kafolatlari. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilinadigan normativ-huquqiy hujjatlar. Prezident tomonidan Oliy Majlisning Qonunchilik palatasi va Senatini tarqatib yuborish tartibi.

12-mavzu. O'zbekiston Respublikasining Vazirlar Mahkamasi.

Vazirlar Maxkamasini shakllantirish. Vazirlar Maxkamasi tarkibi. Vazirlar Maxkamasining vazifasi. Mahalliy ijro hokimiyati organlari. Bosh vazirga nisbatan ishonchsizlik votumi bildirish tartibi. Vazirlar Mahkamasi tomonidan qabul qilinadigan normativ-huquqiy hujjatlar. Vazirlar Mahkamasi tizimidagi islohotlar.

13-mavzu. Mahalliy davlat hokimiyati asoslari.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari tizimi, vazifasi. Xalq deputatlari mahalliy Kengashlari – davlat hokimiyatining vakillik organi. Mahalliy kengashlarni tashkil etish tartibi, tarkibi, faoliyat shakli. Mahalliy Kengash deputatlarining huquqiy maqomi. Mahalliy ijroiya hokimiyati organlari. Hokim – vakillik va ijro hokimiyati boshlig'i. Hokimlarni lavozimga tayinlash va lavozimidan ozod etish tartibi. O'zbekiston Respublikasida sud hokimiyati.

14-mavzu. Sud hokimiyati. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar.

Sud tizimi. Oliy va Konstitutsiyaviy sud. Sudyalar oliy kegashi. Sudya huquqiy maqomi. Sudyalarni lavozimga qo'yilishi. Quyi bo'g'in sudlari. Sud tizimidagi islohotlar va ularning zarurati.

O'zbekiston Respublikasi Adliya organlari. Prokuratura tizimi. Advokatura. Notariat. Soliq va bojxona organlari. Ombudsman. Interpol.

15-mavzu. Saylov huquqi va tizimi.

Saylov tizimi va saylov huquqi tushunchasi. Saylov huquqi prinsiplari. Saylovlarda erkinlikni ta'minlash. Saylov jarayoni va subyektlari. Saylov senzlari. Saylov o'tkazish muddatlari. Saylov kampaniyasini e'lon qilish. Takroriy ovoz berish va takroriy saylov. O'zbekiston saylov tizimidagi islohotlar.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Konstitutsiyaviy huquq predmeti, maqsad va vazifasi.
2. Konstitutsiya va davlat, konstitutsiyaning prinsiplari va xususiyalari, konstitutsiya nazariyasi.
3. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy huquqi normalari tushunchasi, manbalari va tizimi.

4. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida inson huquqlariga xos umumiy qoidalar
5. Shaxsiy huquq va erkinliklar
6. Siyosiy huquqlar
7. Iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik huquqlar.
8. Jamiyatning iqtisodiy negizlari. Fuqarolik jamiyati institutlari
9. Oilaning konstitutsiyaviy asoslari
10. O'zbekiston Respublikasining ma'muriy-hududiy tuzilishi
11. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi
12. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti
13. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi-ijro etuvchi hokimiyat.
14. Sud hokimiyati. HMQ organlar.
15. Saylov tizimi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarining jamoaviy va yakka tartibda berilgan amaliy topshiriqlarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy va ikkita yakka tartibda bajariladigan topshiriq beriladi. Talaba berilgan topshiriqning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, olingan natijalarni tahlil qilib, xulosalari bilan taqdimot asosida himoya qiladi. Ishchi fan dasturida topshiriqlarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Konstitutsiyaviy huquq tushunchasining mazmuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy huquqi predmetining o'ziga xos xususiyatlari .
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy huquqi obekti.
4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy huquqi subektlari.
5. O'zbekistong Respublikasi Konstitutsiyaviy huquqi o'quv kursining metodlari
6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy huquqining tizimi.
7. Inson va fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarining tushunchasi.
8. Konstitutsiya tushunchasi.
9. Konstitutsiyaning mohiyati.
10. Konstitutsiyalarni turkumlarga (turlarga) bo'lish (klassifikatsiyalash).
11. Formal va moddiy Konstitutsiya. Yuridik va amaliy Konstitutsiya.
12. Konstitutsiyaning yuridik xususiyatlari.
13. Konstitutsiyaning yuridik mazmuni.
14. Konstitutsiyaning funksiyalari.
15. Konstitutsiyaning tuzilishi.
16. Konstitutsiya loyihalarini tayyorlash.
17. Konstitutsiyani qabul qilish usullari.
18. Fuqarolarning qonun oldida tengligi konstitutsiyaviy tamoyilining mohiyati.
19. Konstitutsiyaviy–huquqiy normalar tushunchasi va ularning o'ziga xos

	xususiyatlari 20.Konstitutsiyaviy-huquqiy normalarning tuzilishi va turlari 21.Konstitutsiyaviy-huquqiy munosabatlar, ularning subyektlari, obyektlari va turlari. 22.Konstitutsiyaviy huquqning manbalari. 23. O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlar va xorijiy davlatlar bilan hamkorligi. 24.O‘zbekiston Respublikasi davlat suvereniteti. 25.O‘zbekiston Respublikasi xalq hokimiyatchiligi. 26.Xalq – davlat hokimiyatining birdan-bir manbai. 27.Konstitutsiya va O‘zbekiston xalqi. 28.Referendum – bevosita demokratiya shakli. 29.O‘zbekiston Respublikasida davlat hokimiyatining bo‘linish prinsipi. 30.Siyosiy va mafkuraviy xilma-xillik – demokratiya sharti. 31.Xalq hokimiyatchiligi va umuminsoniy qadriyatlar. 32.Ijtimoiy adolat va qonuniylik – demokratiyaning muhim sharti. 33.Konstitutsiya va qonunning ustunligi. 34. O‘zbekiston – xalqaro huquq subyekti. 35. O‘zbekiston Respublikasi tashqi siyosatining asosiy tamoyillari.
3.	V. Ta’lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: - “Konstitutsiyaviy huquq” fanining tushunchasi, kategoriyasi va asosiy prinsplarini, O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi asosiy bo‘limlarining mohiyatini, O‘zbekistonda davlat va huquqiy rivojlanish xususiyatlarini bilish, O‘zbekiston Respublikasi davlat tuzilishi va boshqaruv shaklini bilish, O‘zbekiston Respublikasida inson va fuqaroning majburiyat va erkinliklari asosiy huquqlarini bilish, ularni himoya qilish usullarini, fuqarolarning o‘zini-o‘zi boshqarish, davlat organlari tizimini va ularning faoliyati prinsplarini, davlat va jamiyat hayotida konstitutsiyaning ahamiyatini bilish, asosiy huquqiy aktlarni mazmunini bilish, konstitutsiyaviy tartibga solishning predmet va metodini bilish, konstitutsiyaviy huquqning fan sifatida shakllanishi va rivojlanishining, davlat tuzilishining tavsifini, davlat va shaxs, davlat va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarning asosiy konstitutsiyaviy prinsplari, davlat hokimiyati tizimining faoliyati va shakllanishi, bevosita demokratiya shakllarini amalga oshirish, konstitutsiyaviy odil sudlovni amalga oshirish haqida tasavvurga ega bo‘lishi; (bilim) -Konstitutsiyaviy huquqning xususiyatlarini to‘g‘ri anglash, jamiyatda bo‘layotgan siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni konstitutsiyaviy qonunchilik bilan bog‘lay olish, konstitutsiyaviy-huquqiy normalarni sharhlashni, konstitutsiyaviy-huquqiy analiz haqida taassurotga ega bo‘lish, hujjatlarni tuzishni bilish, uning amalga oshirish asosiy metodlarini tahlil qilish hamda konstitutsiyaviy qonunchilik sohasidagi normativ aktlar ustida ishlash uchun kerakli materiallarni tayyorlash, konstitutsiyaviy normalarni yetkaza bilish, konstitution-huquqiy boshqarish haqida bilishi va ulardan foydalanala olishi; (ko‘nikma). -Konstitutsiyaviy-huquqiy analizni bilish, olgan bilimlarni kasbiy va jamiyat-siyosiy faoliyatda ijodiy qo‘llay bilish, O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida

	kafolatlangan asosiy huquq va erkinliklarni professional faoliyatida, mamlakatning jamiyat va davlat hayotida ishtirok etishda kvalifikatsion va professional qo'llay bilish, Konstitutsiyaning asosiy qoidalarini bo'yicha tushuntirish ishlari olib bora olish, nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olish, konstitutsiyaviy huquqning zamonaviy uslublarni qo'llay olish haqida malakalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual amaliy ishlar; • jamoa bo'lib ishlash va hiyoa qilish uchun loyihalar
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	VIII. Asosiy adabiyotlar: 1. Saidov A.X. va boshqalar Konstitutsiyaviy huquq Darslik. T. «Complex Print» nashriyoti. -2019. 2. Husanov O.T. Konstitutsiyaviy huquq // Darslik – T.: Yuridik adabiyotlar Publish, 2022. – 400 b. 3. Husanov O.T. Konstitutsiyaviy huquq // Darslik – T.: Yuridik adabiyotlar Publish, 2023. – 536 b. Qo'shimcha adabiyotlar 1.Sh.M.Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar / Sh.M. Mirziyoyev. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b. 2. Sh.M.Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr /Sh.M.Mirziyoyev. – Toshkent: "O'zbekiston", 2017. – 48 b. 3. Sh.M.Mirziyoyev. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Mazkur kitobdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2016 yil 1 noyabrdan 24 noyabrga qadar Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o'tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so'zlagan nutqlari o'rin olgan. /Sh.M.Mirziyoyev. – Toshkent: "O'zbekiston", 2017. – 488 b.

	4. Sh.M.Mirziyoyev. Yangi O‘zbekiston strategiyasi.-Toshkent, 2021. - 458 b. 5. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga sharx. Mualliflar jamoasi – T.: TDYUI nashriyoti, 2012. – 649 b. 6.M.X.Borotov, F.A.Ibrohimov. Konstitutsiyaviy huquq. O‘quv qo‘llanma. Chirchiq – 2024. Axborot manbalari http://www.edu.uz–O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy veb sayti. http://www.gov.uz– O‘zbekiston Respublikasi hukumati portali. www.pedagog.uz www.cspi.uz www.pedagog.uz www.edu.uz www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O‘z.MK) www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta’lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024 yil “ _____ ” _____ dagi qarori bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun ma’sul: F.Ibrohimov – CHDPU, “Milliy g‘oya” kafedrasida katta o‘qituvchisi
9.	Taqrizchilar: M.X.Borotov – O‘zFA DHI bo‘lim boshlig‘i yu.f.d., professor R.A.Ikramov – CHDPU, “Milliy g‘oya” kafedrasida dotsenti, yu.f.n.

